

Philipp Vandenberg

De vrouw van de koorddanser

Karakter Uitgevers B.V.

PROLOOG

Mijn naam is Hildebrand von Aldersleben, zo genoemd naar een dorpje in Frankenland, waar ik bijna vijftig jaar geleden het levenslicht zag. Sommigen denken dat ik een edelman ben. Niets is minder waar. Ik ben slechts een vagant, een troubadour, die vogelvrij is verklaard. Iedereen kan mij ongestraft in het geniep vermoorden.

Mijn bescheidenheid verbiedt me om mezelf een minnezanger te noemen. Ik ben beslist geen Reimar von Hagenau of Neidhart von Reuenthal, laat staan een Oswald von Wolkenstein, de 'eenoog' die door deze handicap met de onzalige Polyphemus werd vergeleken. Hij kon gedichten schrijven die tot op de dag van vandaag ontroeren. Ook componeerde hij liederen die hij in aanwezigheid van mooie dames voordroeg. Wolkenstein was een genie in zijn vak. Hij overleed honderd jaar geleden.

Om maar te zwijgen van Walther von der Vogelweide. Hij werd in de adelstand verheven en sprak koningen en keizers met jij en jou aan. Zijn declamatorische zang en andere vleierij bracht de vrouwen in verrukking. Later zal niemand meer weten waar hij ter wereld kwam en begraven werd, maar zijn werk zal dan ongetwijfeld nog bewonderd worden.

Ik, Hildebrand de verhalenverteller, zal hetzelfde lot beschoren zijn. Maar het stemt me niet verdrietig. Integendeel. Ik kan immers goed rondkomen van mijn werk, mijn verhalen, die ik zelf beleefd heb of die ik van anderen heb vernomen.

De mensen hunkeren naar verhalen, meer nog dan naar hoogdravende minnezang. De Bijbel is niet voor niets het Boek der Boeken. Alleen de papen en hun vrome volgelingen denken dat de hoop – de belofte – op het eeuwige leven daaraan ten grondslag ligt. Onzin. Het succes van de Bijbel berust op de talloze verhalen over afgunst en

broedermoord, overspel en het uitleven van andere driften. De Bijbel deinst niet eens terug voor tovenarij, hoewel de paus het als goddeloosheid en dus als de zwaarste zonde heeft veroordeeld. Als het mij gegund zou zijn de *pontifex maximus* te ontmoeten, zou ik hem willen vragen hoe hij het feit dat de Here Jezus over het water liep anders zou willen noemen.

Ik hoef echter met niemand rekening te houden. De natuurwetten noch de moraal kunnen mij wat schelen. Mijn verhalen ontspruiten immers aan het leven van alledag. Het gewone leven dat zijn eigen wetten kent. Wetten die niet iedereen welgevallig zijn. Wetten die bovendien toch al zo dubieus zijn als de belofte van eeuwige gelukzaligheid, waarvan nooit iemand het bestaan heeft bewezen. Hoe iets is of zal gebeuren – het lot – geldt niet meer achter de rivieren en bergen. Zo is het toch? In verre oorden gelden immers andere wetten, waarmee wij weer de spot drijven.

Ik, Hildebrand de verhalenverteller, schroom niet om u verhalen op te dissen over tovenaars en heksen. Zelfs Satan, van wie gezegd wordt dat hij niet bestaat, hoewel sommigen duidelijk bezeten zijn, speelt er een belangrijke rol in. Sommigen denken dat ik alles verzonnen heb, zoals Homerus zijn dichtregels. Homerus, aan wie niemand kan tippen. Maar daar mag iedereen zo zijn twijfels over hebben.

Ik geef toe dat ik over landen spreek die ik nog nooit heb bezocht, die mij zo vreemd zijn als de Nieuwe Wereld achter de grote oceaan. Maar is dat belangrijk? Als het mij lukt me te verplaatsen in hen die er wel zijn geweest, en dat over te dragen, heb ik mijn doel bereikt. Het is dan niet meer van belang of er in een dal wilde lychnis bloeit of buitenissige bloemen waarvan ik de naam noch de kleuren ken. Een verhalenverteller hoeft immers alleen maar te weten wie elkaar op dat veld in het dal ontmoeten: een ridder zijn aartsvijand, een rover de rijke stinkerd, een jongeling zijn geliefde of een geile monnik een schuchtere maagd.

In mijn opwindende leven heb ik veel mensen leren kennen onder wie ik langer had willen verwijlen en die dat verdienen. Maar steeds kruisten vrouwen mijn pad. Vrouwen die zelfs naar mij verlangden, en omgekeerd. Ik leid echter een dolend bestaan. Daarom kon ik nooit lang bij hen zijn. Met weemoed en spijt moet ik dat helaas vaststellen. Na een zeer afwisselend leven is mij echter ook duidelijk ge-

worden dat een rondreizend verhalenverteller, de vagant en troubadour die ik ben, geen vrouw aan zijn zijde kan hebben. Hij leeft immers van het verlangen dat een man koestert voor een vrouw. De zinnelijkheid, de hunkering, de snoeplust – noem het zoals u wilt – is de rode draad in de verhalen die in mijn geheugen zijn geëetst.

Ik zal u deelgenoot maken van een van de meest ontroerende en opwindende verhalen die ik ken. Het is trouwens het enige relaas dat ik aan het papier heb toevertrouwd. Het schrijfproces was trouwens een moeizame, tijdrovende aangelegenheid. Ik ben rad van tong, noem het welbespraakt. Zwijgend en met ongeoefende hand alles opschrijven was beslist niet makkelijk. Spreken wordt je met de papepel ingegeven, schrijven is echter een ontwikkelingsproces, iets wat je moet verwerven.

Vergeef me dus als ik soms vulgair word en schrijf zoals ik spreek. Er zit geen opzet achter. Hoogdravende woorden laat ik over aan de afvallige monnik uit Wittenberg. Maar ook hij haalt het soms in zijn hoofd zich ordinair uit te drukken. Ik schrijf dus zoals ik gebekt ben, zoals dat in het milieu waarin de vrouw uit dit verhaal vertoefde, gebruikelijk is.

Verwacht van mij dus geen uitweidingen over prachtige bloemen die heerlijk geuren. Daar is het leven te nuchter voor. Vooral het leven van de mooie Magdalena. Haar verhaal over liefde en hartstocht, geluk en leed, deugd en zonde, godvruchtigheid en goddeloosheid is zo overweldigend dat een mens drie levens nodig zou hebben om alles te ondervinden wat zij heeft meegemaakt. Met name haar verhaal wil ik u niet onthouden.

HOOFDSTUK 1

In het holst van de nacht galmde de bel van het dormitorium. Die riep de nonnen op tot de metten, het eerste getijdengebed van de nieuwe dag. Voor de deur van de lange slaapzaal weerklonk de iele, hese stem van de abdis: 'Sta op, zondaressen! Prijs de Heer! Sta op!'

'De Heer zij geprezen!' mompelden zeventig nonnen slaperig. Ze kwamen uit hun van ruw, knoestig hout getimmerde bedkasten met strozakken. Bij de zijmuren stonden vijfendertig van die bedden met het voeteneinde tegenover elkaar, waardoor in het midden weinig ruimte overbleef om ertussendoor te lopen. Rechts van elk bed stond een stoel om de ordedracht overheen te hangen.

Magdalena was vier jaar geleden ingetreden en kreeg toen de nonnennaam Laetitia. Ze sloeg de ruwe deken weg en ging op de bedrand zitten, nog steeds suf van de slaap. Ze droeg een enkellang, linnen hemd, dat ze net als de andere nonnen dag en nacht aanhield; de knoestige bedrandplank drukte pijnlijk in haar benen. Heel even hield ze haar adem in en staarde ze naar het open raampje in de muur tegenover haar. Ze rilde. Een ijskoude, muffe windvlaag benam haar de adem. Alleen in strenge winters, als de vrieskou niet te harden was, werd er een zak hooi in het raampje gestopt.

Van alle kastijdingen die de nonnen van de contemplatieve kloosterorde der cisterciënzerinnen kregen opgelegd, vond Magdalena deze foltering aanvankelijk nog het meest raadselachtig. Ze begreep niet waarom een non die rilde van de kou nader tot God kon komen dan een non die lekker knus in haar bed lag. Na enkele nachten in het dormitorium ging haar echter een licht op. Ze geloofde haar oren niet toen ze in het holst van de nacht ongepaste geluiden hoorde. Ongepast voor het geval ze van geilheid getuigden, alsof sommige zusters zich bevredigden. En dat druiste in tegen de kuisheidsbelofte van een cisterciënzerin.

Al snel merkte Magdalena dat vijandschappen en liefdesverhoudingen schering en inslag waren in een nonnenklooster, net zoals in het gewone leven, waarbij de liefdesaffaires zo geheim waren als de Openbaring van Johannes. Die vergelijking ging beslist niet mank. Beide tegenstellingen lieten voldoende ruimte over om vrijelijk te interpreteren.

De abdij Seligenpforten lag tegen een heuvel boven de Mainvallei. De nonnen leefden officieel in kuisheid en deemoed, geheel conform de regels van de heilige Benedictus. Vooral 's nachts lieten ze hun gevoelens stiekem de vrije loop en kregen hun seksuele behoeften alle aandacht.

De abdis van Seligenpforten was een lange, zeer geletterde vrouw. Iedereen twijfelde of ze een man of een vrouw was, of beide. Natuurlijk had ze in de gaten wat er gebeurde. Ze wilde een halt toeroepen aan de broeierige sfeer. Misschien wist ze uit eigen ervaring, of had ze het van horen zeggen, dat een koud bed een probaat middel was om wellustige gedachten te onderdrukken. Minstens één keer per week liep ze met een lantaarntje door de lange slaapzaal. Ze zei niet waarom ze dat deed. Tot nu toe had ze nog niets ontdekt wat tegen de orde-regels indruiste.

Wellicht zagen de nonnen haar in de duisternis al van ver aankomen met haar lantaarntje. Het getingel van haar rozenkrans klonk natuurlijk ook als een dreigend omen. De rozenkrans droeg ze onder de zwarte scapulier van haar witte habijt. Zodra de abdis eraan kwam, weerklonk in het dormitorium een zacht fluitend geluid, zoals bij de marmotten in het gebergte. Prompt viel er een doodse stilte en was er sprake van vrome rust.

Magdalena was tot nu toe verschoond gebleven van de toenaderingspogingen van haar medezusters. Niet omdat ze lelijk was of op andere wijze door de natuur in de steek gelaten. Integendeel. De Schepper had haar begenadigd met een welgevormd lichaam en borsten die zelfs onder de strenge cisterciënzerdracht duidelijk zichtbaar waren. Nee, ze had iets ongenaakbaars, iets voornaams over zich. Ze straalde ongewild een soort waardigheid uit die haaks stond op haar lage afkomst en jeugdigheid. Ze was immers pas tweeëntwintig.

Die nacht spookte het monotone, zangerige gebed waarmee ze de dag hadden afgesloten nog steeds door haar hoofd. Toen hoorde ze

zachte voetstappen bij het voeteneinde. Gezien de omstandigheden was dat echter niet ongevoel.

Even later begon iemand haar teder te strelen. Dat was wel ongevoel! Als verstandig lag Magdalena in haar bed. Eerst dacht ze dat ze droomde. Prompt realiseerde ze zich dat dat kwam omdat ze niet wist hoe ze op die liefkozingen moest reageren.

Het was donker in de slaapzaal. Ze kon degene die haar streelde dan ook niet zien. Wat haar overkwam, was beslist niet onaangenaam. Ze had er vaak heimelijk naar verlangd. Dikwijls had ze gedagdroomd over hoe het zou zijn als een man haar maagdelijke lichaam gretig bestastte. Plotseling leek alles zo echt dat ze vergat wie ze was en waar ze zich bevond. Ze dacht dat ze gek werd van wellust. Opgewonden begon ze te kreunen, precies zoals ze dat tijdens slapeloze nachten wel vaker gehoord had in het dormitorium.

Toen een hand tussen haar dijen gleed, had ze het gevoel of haar bloed kookte. Ze wist niet hoe ze erop moest reageren, wist niet wat ze aan moest met deze situatie. Bijna raakte ze buiten zinnen, waarbij ze met haar linkerhand om zich heen sloeg. Ze raakte iets, het maakte een kletsend geluid. Iemand onderdrukte een schreeuw. Zachte voetstappen stierven weg.

Slaperig zat Magdalena op de harde bedrand en probeerde haar gedachten te ordenen. Het was nog donker. 's Nachts sloegen droom en werkelijkheid de handen op beklemmende wijze ineen.

Terwijl ze haar habijt aantrok, en de gesteven kap op haar kale hoofd zette, keek ze schichtig en beschaamd rond in de schemerige slaapzaal. Ze voelde dat alle ogen op haar gericht waren. Uitgeput en vertwijfeld ging ze in het middenpad in de dubbele rij staan. Uiteindelijk kwam de nachtelijke processie in beweging en begaven ze zich naar de kerk. Ze namen een smalle trap, waarvan het trappenhuis als een slakkenhuis naar beneden spiraalde, en arriveerden via een doorloop in de kruisgang. Aan de andere kant ervan liepen ze door een spitsboogdeur en arriveerden bij de ingang van het koorgestoelte.

Tijdens de metten werden de gebeden voortdurend herhaald. Krampachtig probeerde Magdalena de gebeurtenissen van die nacht uit haar gedachten te bannen. Ze voelde zich bedwelmd, maar niet zoals doorgaans van de wierook of de geur van brandende kaarsen. De macht der gevoelens bracht haar in vervoering.

Hoe langer de declamatorische zang van het eerste ochtendgebed duurde, hoe meer Magdalena begon te twijfelen. Had ze het voorval gedroomd? Had ze het alleen maar gehoopt en het zich ingebeeld? Hadden kuisheid en maagdelijkheid haar om de tuin geleid? Speelden gevoelens op die haar ontzegd waren sinds ze was ingetreden? Was het de verzoeking van het kwade die veel gestalten aannam? Zelfs de Here Jezus was daaraan blootgesteld geweest.

Na het eerste ochtendgebed vormden de nonnen opnieuw een dubbele rij. Ze liepen terug naar de slaapzaal om de bedden op te maken. Vol walging bekeek Magdalena dat oord van haar zondeval.

Volgens de orderegels was het verboden om voor zonsopgang te spreken. De nonnen wierpen elkaar blikken toe, en die spraken vaak boekdelen. Heimelijk maar vergeefs probeerde Magdalena erachter te komen wie haar dit vannacht had aangedaan. Een blik zou voldoende zijn geweest, maar helaas.

Nog voor het ochtendgloren gingen de nonnen in het refectorium aan het ontbijt. De eetzaal bevond zich twee verdiepingen lager onder het dormitorium en had dezelfde afmetingen. Alleen de ramen, voorzien van in lood gevatte, ronde ruiten met een verdikking in het midden, waren groter dan die in de slaapzaal. De tafels waaraan gegeten werd, stonden in lange rijen aan weerszijden bij de muren. Achter in de zaal, en tussen de twee rijen in aan het hoofd ervan, bevond zich een brede tafel waaraan doorgaans de abdis zat.

Alleen de abdis had een stoel met hoge rugleuning. Het toonde aan hoe belangrijk ze was. Voor de rest was die stoel franjeloos, zonder houtsnijwerk. De nonnen namen plaats. Op elke bank vier zusters.

Hoewel het bijna zomer was, bleven de ramen dicht. Daardoor hing de klamme winterkou nog steeds tussen de oude kloostermuren. Een houten bak werd door twee nonnen naar binnen gedragen en in het midden van het refectorium op een kruk gezet. Het ontbijt, een brij van melk, water en gerst, dampte als nevel boven een traag stromende rivier.

De nonnen verdrongen zich bij de dampende 'trog'. Kloosterlijke onderdanigheid en ootmoed leken even geen rol te spelen nu het eten was gearriveerd. Om de dag schepte een andere non met een houten opscheplepel de pap op. De kommen waaruit ze aten waren van aardewerk. Iedere non bewaakte haar servies met argusogen, want de

dunne kom werd alleen op Maria-Lichtmis vernieuwd. Wie het servies brak of beschadigde, moest het de rest van het jaar met de scherven doen.

Het was streng verboden om tijdens het opscheppen te veel of te weinig te nemen. Gelukkig had de Schepper het menselijk oog ook een stem gegeven. Toen Magdalena aan de beurt was, sloeg ze haar ogen neer. Een teken dat ze geen honger had. Niet na wat ze de afgelopen nacht had meegemaakt.

Die ochtend was Hildegunde aan de beurt. Na bijna vijftig jaar kloosterlijke ontzegging zag de kleine, gezette non er afgetobd uit en had haar karakter boosaardige trekjes gekregen. Ongeacht het teken dat Magdalena haar gaf, schepte ze bijna met leedvermaak woest een volle opscheplepel pap in haar kom, alsof ze daarmee wilde zeggen dat de jonge non het hoe dan ook maar door haar keel moest zien te wurmen.

‘De abdis wil je spreken!’ siste ze.

Magdalena stakte en staarde naar het rimpelige gezicht van Hildegunde, die echter deed of haar neus bloedde en zich tot de volgende non wendde. Het was Magdalena al opgevallen dat de abdis niet aan het ontbijt zat. Dat gebeurde zelden, eigenlijk alleen als ze doodziek was en haar bed niet uit kon. Nog raadselachtiger vond ze het dat de abdis haar onder deze omstandigheden wilde spreken.

Vol walging staarde Magdalena naar de grijze pap in haar kom. Hoe langer ze draalde, hoe dikker het glibberige vel werd dat als vochtig spinrag op de brij lag. Toen ze dat zag, kreeg ze helemaal geen hap meer door haar keel.

De non die links van haar zat, merkte dat Magdalena zich ellendig voelde. Ze stootte haar met een elleboog aan, waarna Magdalena heftisch in de pap begon te roeren. Maar hoe ze ook haar best deed, het deed haar eetlust geen goed. Ze kreeg zelfs braakneigingen.

En dan te bedenken dat Magdalena helemaal niet kieskeurig was wat eten betrof. In elk geval niet zoals sommige nonnen die van adellijke afkomst waren. Zij moesten telkens braken wanneer in de vastentijd gebakken kikkers en gebraden slakken op het menu stonden. Koudbloedige dieren en reptielen werden niet als vlees beschouwd en vielen dus niet onder het vastengebod.

Iedereen moest zijn bord leegeten, ook al was het eten nog zo ‘gru-

welijk'. Aan dat kloostergebod viel niet te tornen. Onder die dwang stond Magdalena nu.

Haar aarzeling begon op te vallen. Had Magdalena iets giftigs of weerzinwekkends in haar pap ontdekt? Dat kwam soms voor. Iedereen stokte en keek de tafel rond. Niemand verroerde zich. Een verlamme stilte hing dreigend in het refectorium.

Hildegunde was van boerenafkomst en ruw in de mond. Ze smeedde de opscheplepel terug in de bak en staarde haar medezusters met half dichtgeknepen ogen aan. Ze kon zich onvoorspelbaar gedragen en werd erom gevreesd. Je wist nooit wat je aan haar had. Soms deelde ze zelfs klappen uit met haar knokige handen.

Plotseling weerklonk haar krakende stem door het refectorium. Het galmde tegen de kale muren.

'Zondig gepeupel! Parasieten in de wijngaard van de Heer! Jullie verdienen het verbannen te worden uit de kloostergemeenschap! Dan kunnen jullie de drek eten van de geiten en schapen!'

Toen de dikke non ophield met schelden, viel Clementia – een novice van veertien – voorover met haar hoofd op de tafel. Uit haar mond golfde grijs braaksel dat verdacht veel leek op de brij die de zusters zonet nog naar binnen hadden gewerkt. Een niervormige poel breidde zich uit over het houten tafelblad.

Iedereen herinnerde zich plotseling de waarschuwende woorden van de abdis. Zij zei dat alleen het kwade ongecontroleerd het menselijk lichaam verlaat. Alle nonnen schreeuwden het uit. Ze renden naar de deur, alsof de duivel hun op de hielen zat. De habijten golfd en wapperden terwijl ze de smalle, stenen trap naar beneden namen. Sommigen renden de kerk in en verzonken in stil gebed. Anderen begaven zich haastig naar de kruisgang omdat ze hunkerden naar frisse lucht, ook al was het koud die ochtend.

Dankzij dit voorval was Magdalena niet hetzelfde lot beschoren als de novice. De nonnen hadden in paniek hun 'servies' achtergelaten. Ongemerkt verdeelde ze haar walgelijke pap over twee kommen.

Piekerend begaf Magdalena zich naar de begane grond. Waarom had de abdis, die tegenover de kloosterpoort woonde, haar ontboden? Sinds haar intrede had ze die ruimte niet meer betreden. Ze herinnerde zich alleen dat de kamer groot en donker was. In de kloostergangen had ze de sinistere, stekende blik van de afgetobde, verbitterde

vrouw steeds ontweken, waarbij ze telkens deemoedig haar ogen neersloeg.

Bedeestd klopte ze op de zware, eikenhouten deur. Ze stapte naar binnen zonder op antwoord te wachten. Het schemerlicht van de vroege ochtend viel door het grote raam naar binnen. Erachter bevond zich de kruisgang. Magdalena herkende de abdis nauwelijks meer. Voorovergebogen en roerloos als een standbeeld zat ze achter een brede, eenvoudige tafel. De ogen had ze half dichtgeknepen, de dunne lippen op elkaar geperst. De gevouwen handen lagen voor haar op de tafel.

‘U hebt mij geroepen, eerwaarde moeder,’ zei Magdalena na een pijnlijke stilte.

Met een hoofdknik maakte de abdis zich los uit haar verstarring. Ze wees kortaf naar een hoekige stoel. Ootmoedig nam Magdalena plaats. De sfeer benauwde haar.

Uiteindelijk stond de abdis op, waarbij ze zich met haar onderarmen afzette. Magdalena keek in haar blauwe ogen. Ze schrok ervan. In een dreigende houding kwam de overste achter de tafel vandaan en ging achter Magdalena staan, die plotseling het ergste vreesde. Stomverbaasd voelde ze twee handen die zachtjes haar borsten kneedden. Magdalena wist niet wat ze met de situatie aan moest. Aanvankelijk liet ze het over zich heenkomen. De abdis begon wellustig te knorren.

‘Dat mag niet van de Here God!’ zei Magdalena.

De oude vrouw ging gewoon door. ‘De Here God heeft ook jou geschapen,’ zei ze met verstikte stem. ‘Hij zal het heus niet erg vinden als ik Zijn werk betast.’

Magdalena sprong uit haar stoel en maakte dat ze wegkwam. Daardoor verloor de abdis bijna haar evenwicht. Op de trap naar de naaikamer, op de zolderverdieping, hielden twee zusters haar tegen. De ene non had een achterste als van een brouwerspaard en benen als de zuilen van de abdijkerk. Ze hield haar kom in de hand. De andere non was een kop groter dan Magdalena en trok haar de kap van het hoofd. Daarna begonnen ze haar te slaan.

‘Hoe durf je jouw pap in onze kommen te doen!’ snauwde de reuzin. Ze goot de brij over het kale hoofd van Magdalena.

Magdalena schreeuwde en spuugde. Na een vertwijfeld gevecht arriveerde ze eindelijk in de naaikamer. Uitgeput en radeloos ging ze op

een dekenkist zitten. Ze huilde en sloeg de handen voor haar gezicht. Uit pure machteloosheid nam ze het besluit om bij de eerstvolgende gelegenheid de abdij voorgoed te verlaten. In elk geval nog voor het afleggen van haar profes, over enkele dagen.

Bij die gedachte raakte ze in paniek. Het klooster verlaten was immers makkelijker gezegd dan gedaan. En daarna? Waar kon ze terecht? Haar vader en haar broer hadden haar vier jaar geleden achtergelaten bij de kloosterpoort omdat er op de pachtboerderij geen plaats voor haar was. Sindsdien had ze niets meer van hen vernomen. Zowel haar vader als haar broer hadden onmiskenbaar duidelijk gemaakt dat het afscheid voor altijd was. Vrouwelijk nakroost was op een pachtboerderij nu eenmaal ongewenst.

Als in een nachtmerrie zag ze nu al voor zich dat haar vader haar met de zweep van het erf zou jagen. Toch wilde ze vluchten.

Ze had veel geleerd in het klooster, zoals lezen en schrijven. Bovendien had ze zich verdiept in de Latijnse taal. Ze vertoefde graag in de bibliotheek, waar een geleerde cisterciënzerin de leiding had. Ze las en studeerde er vaak, waardoor ze als non inmiddels geschoold genoemd mocht worden.

Toen de hoofdzuster van de naaikamer was overleden, had de abdis naar een opvolgster gezocht en voor Magdalena gekozen, hoewel zij geen enkele ervaring had en ook geen zin had in die functie.

De naaikamer op de zolderverdieping had een kledingafdeling. Daar werd de burgerkledij van de ingetreden vrouwen opgeslagen en kregen de novicen er een habijt en een nonnenkap voor in de plaats. De nonnendracht hing in alle maten in enorme kleerkasten. De burgerkleding was in dekenkisten en kasten weggemoffeld. De enorme hoeveelheid zou niet misstaan als bruidsschat van een koningsdochter. Daar kwam bij dat veel nonnen uit een adellijk geslacht stamden.

Vergeefs zocht ze naar de boerenjurk die ze aanhad toen ze intrad. Wel zag ze kostbare, fluwelen kleding, afgezet met bontkragen en voorzien van ivoren knopen. En zijden doeken en fijngeveven dekens. Ze raakte erdoor in een roes, alsof ze wierook inademde tijdens het sanctus. Ditmaal was het vooral te danken aan de sterke geur van lavendel, die in bosjes tussen de kleding lag tegen de motten en ander ongedierte.

Plotseling kreeg Magdalena een zondige gedachte, alsof de duivel

in een van de deftige kleren kroop. Deze voorname kleren waren immers uitermate geschikt om onopvallend te kunnen vluchten. Onderweg zou ze datgene wat ze aanhad kunnen ruilen, want het was dure kleding. Geld had ze immers niet. Hoewel er onder de nonnen munten in omloop waren, kon ze onmogelijk aan regulier geld komen. Dat lukte alleen wanneer ze zich een hartstochtelijk lesbienne betoonde en het met de nonnen deed, of hun andere diensten bewees, maar daar voelde ze helemaal niets voor.

In een reiskist met ijzeren hengsels, met aan de voorkant een verbleekt wapen, ontdekte ze een deftige jurk van lichtgroen linnen. Van het soort dat de dochter van een rijke textielhandelaar of de vrouw van een raadsheer zou dragen. Ze vond er een bijpassende en in wijde plooiën vallende kap bij. Daar kon ze haar kaalgeknipte hoofd uitstekend onder verbergen. Ze maakte een bundeltje van de uitgezochte kleren en legde het terug in de kist. Ze wilde nog een paar dagen nadenken over haar vluchtplan en wachten tot het mooi weer werd. Sinds enkele dagen was de lucht boven de Mainvallei betrokken en regende het af en toe. Maar alles liep anders.

De volgende ochtend, in het refectorium, stond de oude Hildegunde weer bij de bak en schepte pap in de kommen. Opnieuw bitste ze Magdalena toe dat ze bij de abdis moest komen, waarbij ze haar ogen opsloeg, alsof ze er aanstoot aan nam. Magdalena vreesde het ergste. Ongetwijfeld zou ze straf krijgen vanwege de vorige ochtend. Misschien kreeg ze opdracht de beerput leeg te maken of – nog erger – werd ze zonder eten opgesloten in de donkere kelder.

Op dat moment nam ze een besluit. Toen de nonnen na het ontbijt naar de slaapzaal liepen, die twee verdiepingen hoger lag, haastte Magdalena zich naar de naaikamer ertegenover, haalde het bundeltje kleren uit de kist, holde terug naar het trappenhuis en gooide het uit het raam. Eindelijk was het opgehouden met regenen. Magdalena beschouwde het als een teken dat de hemel het goed met haar voorhad.

Ze liep naar beneden voordat de nonnen de bedden in het dormitorium hadden opgemaakt. Zo vroeg in de ochtend stond er nog niemand bij de poort. Onbespied liep ze door de kleine poortdeur naar buiten, de vrijheid tegemoet. Zo onopvallend mogelijk vervolgde ze haar weg langs de kloostermuur en zocht de plek waar ze het bundeltje burgerkleding naar beneden had gegoooid.

Haastig kleepte ze zich om en rolde de nonnendracht op. Met het bundeltje onder de arm liep ze daarna zo snel mogelijk naar de oever, waar ze haar oude kleding in de traag stromende Main gooide. Omdat ze voorlopig niet bang hoefde te zijn dat ze gevolgd werd, staarde ze, bij het eerste ochtendlicht en met een zweem van melancholie, naar het wegdrijvende habijt, alsof ze haar verleden uit het zicht zag verdwijnen. Vier jaar lang had ze zich ingeperkt gevoeld door het orde-gewaad, alsof ze gevangen was genomen, en was ze aan een strenge tucht onderworpen geweest. Aanvankelijk kon ze daar best mee leven. Maar naarmate de jaren verstreken, voelde ze zich steeds meer misleid en leefde ze in een nachtmerrie.

Ze had het habijt met opzet in de rivier geworpen. Ergens bij een meander, waarvan de Main er ongekend veel telde in dit heuvellandschap, zouden de kleren aanspoelen. Iedereen zou dan denken dat een cisterciënzerin zich van het leven had beroofd. Reden genoeg om niet langer naar haar te zoeken.

Een tijdlang dreef het habijt langs de rivieroever. Even later bolde de kleding op, als de buik van een drenkeling. Een koele bries zorgde ervoor dat de bundel naar het midden van de rivier afdreef en uiteindelijk uit het zicht verdween.

Ze wist dat de pachtboerderij van haar vader in zuidoostelijke richting lag. Met paard en wagen hadden ze twee dagen nodig gehad om het klooster te bereiken. Te voet en met de zon als enige oriëntatiepunt zou ze er ongetwijfeld twee keer zo lang over doen om weer 'thuis' te komen. Ze moest dan wel de onverharde bosweg vinden die langs de pachtboerderij liep, op een paar mijl ervandaan. Er waren geen wegwijzers, alleen hier en daar geheime schrifttekens die in de schors van een beukenboom of op een steen waren gekrast. Raadselachtige aanwijzingen van kermislieden en zigeuners. De vochtige bosgrond was zacht, met veel lage begroeiing die muff rook. Het schoot niet op. Bovendien werd de zoom van haar jurk nat, waardoor de kleren die ze aanhad steeds zwaarder gingen wegen.

Een ontwortelde boom lag dwars op het pad. Magdalena ging even op de stam zitten om te rusten. Met het hoofd tussen de handen staarde ze afwezig naar de struiken. Plotseling liepen er dikke tranen over haar wangen. Ze wist niet waarom ze zo verdrietig was. Wellicht was het de angst voor het ongewisse.

Voordat ze haar weg vervolgde, tilde ze haar rok op en kneep het water uit de handbrede, kletsnatte zoom. Op dat moment voelde ze een rond voorwerp van ongeveer twee vingers breed, ingenaaid in de zoom. Misschien een knoop of een gem. Verbaasd en nieuwsgierig drukte ze het voorwerp naar een plaats waar de naad loskwam. Het was een glimmende gouddukaat, een klein vermogen.

Ze vroeg zich niet af wanneer en hoe de dukaat in de zoom terecht was gekomen, noch van wie de jurk was. Ze stopte het geld snel terug en liep hoopvol verder.